

УДК 37.091.12.011.3-051:62/64]:37.091.12:005.336.5

Зоря О.М., м. Полтава
e-mail: alexdastyle744tu@gmail.com

Цина В.І., м. Полтава
e-mail: ajut1959@gmail.com

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Анотація. У статті розкриті концептуальні підходи до застосування засобів акторської майстерності у педагогічній діяльності вчителя трудового навчання, що полягає у поясненні та прогнозуванні цього процесу шляхом визначення та інтеграції цінних принципів і ідей у перевірених практикою і часом структурних концепціях театральної педагогіки.

Ключові слова: театральна педагогіка, вчитель, трудове навчання, концептуальні засади.

Abstract. The article reveals conceptual approaches to the use of acting skills in the pedagogical activity of a teacher of labor training, which consists in explaining and forecasting this process by identifying and integrating valuable principles and ideas in structural concepts of theater pedagogy tested by practice and time.

Keywords: theater pedagogy, teacher, labor training, conceptual principles.

Постановка наукової проблеми. Актуальність концептуального дослідження визначається нами необхідністю пояснення та прогнозування з допомогою наявних структурних концепцій театральної педагогіки застосування засобів акторської майстерності у педагогічній діяльності вчителя трудового навчання. Використання елементів театральної педагогіки в педагогічній діяльності визначається системою ідей, побудов і принципів, які пояснюють організовану певним чином педагогічну творчість, коли педагог, як і актор, використовує якості своєї особистості як засоби реалізації творчого задуму.

Рушійні сили акторської майстерності особистості закорінені у засвоєнні вчителем основної школи зразків теорії і методики артистичної техніки завдяки пізнанню і виконанню її норм, правил під час навчальної діяльності у взаєминах кооперації і співпраці з її учасниками. Адже вчитель морально і соціально розкривається виявляючи емоційний стан за допомогою невербальних засобів, театально-художніх мовленнєвих умінь та здатність до переключення уваги, «переживання» емоційних станів в ході спілкування з учнями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історично в театральній педагогіці склалися ряд структурних концепцій підвищення ефективності педагогічної діяльності: непрямий вплив на неусвідомлювальні механізми педагогічної творчості К. Станіславського; створення творчої атмосфери в учнівському колективі залученням до педагогічної діяльності елементів театральної творчості, за А. Макаренком; діяльнісна теорія особистості О. Леонтьєва, А. Брушлинського; діяльнісна концепція поетапного формування розумових дій П. Гальперіна у теорії інтеріоризації Ж. Піаже, Л. Виготського.

Метою статті є розкриття концептуальних підходів до застосування засобів акторської майстерності у педагогічній діяльності вчителя трудового навчання, що полягає у поясненні та прогнозуванні цього процесу шляхом визначення та інтеграції цінних принципів і ідей у перевірених практикою і часом структурних концепціях театральної педагогіки.

Виклад основного матеріалу. Аналіз структурних концепцій театральної педагогіки з позицій їхньої ефективності для пояснення та прогнозування ефективних шляхів здійснення педагогічної діяльності дає нам можливість визначити такі концептуальні засади її здійснення:

1. Неможливість прямої довільної дії на неусвідомлювальні механізми творчості

**Сучасні тенденції підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій,
педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва:
теорія, досвід, проблеми**

обумовлюють існування непрямого впливу на них шляхом звернення до свідомих прийомів психотехніки. Автор цієї концепції К. Станіславський, на підставі досягнення і підтримання високої психічної і фізичної форми за допомогою уявної зосередженості, створив систему тренінгових вправ для розвитку творчого самопочуття молодих акторів [7].

Такий концептуальний підхід є придатним як універсальний для вдосконалення процесу трудового навчання. В театральній педагогіці реалізується основний принцип системи К. Станіславського – принцип активності і дії, за яким необхідний емоційний стан виникає лише в процесі фізичних дій, коли педагог усвідомлює єдність фізичного та психічного, управляючи своїм емоційним станом, що є важливим для педагогічної діяльності.

2. Перебудова психологічних процесів, які визначають основні психологічні вияви особистості педагога, у контексті залучення до його педагогічної діяльності елементів театральної творчості, сприяє створенню творчої атмосфери в учнівському колективі. Ця концепція втілена у виховній системі А. Макаренка, за переконанням якого в педагогічних закладах вищої освіти обов'язковим є «викладання постановки голосу, і пози, і володіння своїм організмом, і володіння своїм обличчям... Якщо ми йдемо до театру і милуємося акторами, які грають прекрасно, то там ця гра – наша естетична насолода, а тут вихованець має перед собою такий самий живий організм, який не грає, а виховує» [4, с. 172].

Готуючись до будь-якої педагогічної діяльності, А. Макаренко реалізовував ідею органічного зв'язку професійної діяльності актора і педагога, розробляючи цілий режисерський план, в якому враховував стан, характер вихованців, тональність і загальний настрій спілкування з ними, а також поведінку самого педагога – тон розмови, міміку, вміння триматися.

3. Педагогічна діяльність учителя трудового навчання відбувається, за діяльністю теорією особистості О. Леонтєва [3], А. Брушлинського [6], в діяльності, що розуміється як складна динамічна система взаємодій суб'єкта (активної людини) зі світом (з суспільством), у процесі яких і формуються просупільні властивості особистості.

4. Формуванню в учнів прийомів внутрішнього бачення образу, володінню руховою трудовою культурою, вміннями імпровізації можливих комбінацій взаємодії у спілкуванні сприяють, за діяльністю концепцією поетапного формування розумових дій П. Гальперіна [2] у теорії інтеріоризації Ж. Піаже [5], Л. Виготського [1], психолого-педагогічні тренінги з оволодіння технікою переведення обраної моделі спілкування із внутрішнього плану у зовнішній.

Це дозволяє використовувати теорію інтеріоризації для оволодіння педагогом елементами акторського мистецтва з метою набуття здатності в передаванні моделі спілкування шляхом рольових програвань образів, сприяючи логічній побудові моделей спілкування.

Висновок. Психологічне тренування емоційної сфери, самовиховання є невід'ємною частиною творчої діяльності кожного сучасного педагога, оскільки оптимальність виконання кожної педагогічної дії потребує колосальної напруги і сценічної гри. Тому, наступною перспективною науковою розробкою за досліджуваною проблематикою вважаємо обґрунтування, за окресленими концептуальними засадами, методів системного використання засобів акторського мистецтва в діяльності вчителя трудового навчання.

Список використаних джерел:

1. Выготский Л.С. Собр. соч.: в 6 т. М.: Педагогика, 1983. Т. 3 : История развития высших психических функций. 1983. 368 с.
2. Гальперин П.Я. Лекции по психологии: учеб. пособие для студентов вузов. М.: Кн. дом «Унт», 2002. 399 с.

**Сучасні тенденції підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій,
педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва:
теорія, досвід, проблеми**

3. Леонтьев А.Н. Начало личности – поступок. *Избранные психологические произведения* в 2-х т. / под ред. В.В. Давыдова. Т. 1. М.: Педагогика, 1983. 385 с.
4. Макаренко А.С. Педагогические сочинения: в 8-ми т. Т. 4. М.: Педагогика, 1984. 400 с.
5. Пиаже Ж. Избранные психологические труды / [пер. с фр.]. М.: Просвещение, 1969. 659 с.
6. Психология: учебник для студ. высш. учеб. Заведений / А. Петровский, М. Ярошевский, А. Брушлинский. 6-е изд., стер. М.: «Академия», 2006. 512 с.
7. Станиславский К. Работа актера над собой. Собр. соч.: в 9 т. М.: Искусство, 1990. Т. 3. Ч. 2: Работа над собой в творческом процессе воплощения. 508 с.

УДК 37.011.3-051

Цвілик С.Д., Сінькевич О.П., Андрусина Д.А., м. Вінниця
e-mail: tsvilyksv@gmail.com

**АКТИВІЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ
ЗАСОБАМИ ВЕБ-КВЕСТІВ У НАВЧАННІ ВИШИВКИ БІСЕРОМ**

Анотація. У статті йдеться про можливість застосування технології веб-квесту в навчанні технологій вишивання бісером учнів старшої школи. Встановлено, що веб-квест потребує ретельної підготовки з усвідомленням ролі учасників (учнів і вчителя) та розподілом їхніх обов'язків для досягнення максимальної ефективності. Пізнавальна діяльність учня зосереджується на формулюванні відомих умов завдання, визначенні й пошуку необхідних і невідомих відомостей; аналізі, обробці, узагальненні, обговоренні виявленої інформації; вирішенні наскільки з урахуванням знайдених відомостей вирішено проблему; узагальненні одержаної інформації та оформленні результатів роботи.

Ключові слова: технологія вишивання бісером, веб-квест, Інтернет-ресурси, пізнавальна діяльність учнів, презентації.

Abstract. The article talks about the possibility of using the web-quest technology in teaching high school students bead embroidery techniques. It was established that the web-quest requires careful preparation with awareness of the role of the participants (students and teacher) and the distribution of their responsibilities in order to achieve maximum efficiency. The student's cognitive activity focuses on formulating the known conditions of the task, determining and searching for necessary and unknown information; analysis, processing, summary, discussion of the revealed information; deciding to what extent the problem is solved taking into account the information found; generalization of the received information and design of work results.

Keywords: bead embroidery technology, web quest, Internet resources, students' cognitive activity, presentations.

Постановка проблеми. Нові орієнтири на компетентнісний та особистісно-діяльнісний підхід в навчанні технологій декоративно-вжиткового мистецтва в старшій школі вимагають застосування нових технологій освітньої діяльності.

В організації навчальної діяльності учнів старшої школи під час опанування технологій вишивання бісером необхідно акцентувати увагу на важливість задоволення їхніх пізнавальних, соціальних, психологічних потреб, що можуть бути зреалізовані у колективному мотивованому навчанні та спілкуванні. Розуміння важливості напрацювання технологій і методики активного колективного навчання, актуальності та складності цієї проблеми спонукає нас до пошуку інтерактивних форм і методів навчання, однією з яких є квест як технологія використання інформаційних ресурсів Інтернету, ефективно запроваджується в навчанні різних предметів у закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) [5-7].